

психологічної травми та з наявністю/ відсутністю ознак бойового досвіду здійснюється не пізніше 30 діб з моменту прибуття особового складу НГУ до місця постійної дислокації з районів виконання СБЗ (АТО).

Заходи даного етапу реалізуються фахівцями відділів (служб) медичного забезпечення ГУМВС, УМВС за участю фахівців відомчих закладів охорони здоров'я з урахуванням інформації, наданої начальниками ОВС, командирами з'єднань, військових частин, підрозділів НГУ, практичними психологами СПЗ управлінь, відділів кадрового забезпечення ГУМВС, УМВС та практичними психологами з'єднань, військових частин, підрозділів НГУ.

Начальники підрозділів НГУ несуть персональну відповідальність за своєчасність, організацію та забезпечення заходів щодо направлення особового складу, що повертається до місця постійної дислокації, на медико-психологічну реабілітацію.

Список бібліографічних посилань

1. Розроблення програми профілактики посттравматичних стресових розладів у військовослужбовців Національної гвардії України : звіт про наук.-дослід. роботу / О. С. Колесніченко, І. І. Приходько, Я. В. Мацегора та ін. Харків : НА НГУ, 2017. 704 с.

Отримано 05.02.2018

УДК 159.94

Андрій Станіславович КУФЛІЄВСЬКИЙ,

начальник соціально-психологічного факультету

Національного університету цивільного захисту України (м. Харків),

кандидат психологічних наук, доцент;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-2629-8311>;

Юлія Ігорівна СЕРЕДА,

фахівець соціально-психологічного факультету

Національного університету цивільного захисту України (м. Харків),

кандидат психологічних наук;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7454-0788>

ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ПОДОЛАННЯ НЕГАТИВНИХ ПСИХІЧНИХ СТАНІВ І РЕАКЦІЙ, ЩО ВИНИКАЮТЬ У РЯТУВАЛЬНИКІВ ПІД ВПЛИВОМ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ

Розглядаються негативні психічні стани, що виникають під час виконання професійних завдань в реальних умовах надзвичайної ситуації.

Професійна діяльність працівників служби психологічного забезпечення ДСНС України (СПЗ ДСНС України) здійснюється відповідно до напрямків, визначених керівництвом ДСНС України.

Відповідно до покладених завдань СПЗ ДСНС України організовує та проводить роботу із психологічного забезпечення особового складу органів і підрозділів цивільного захисту та психологічного захисту населення у разі загрози і виникнення надзвичайних ситуацій [1; 2].

Робота практичних психологів ДСНС України щодо попередження та подолання негативних психічних станів та реакцій, які із високою ймовірністю можуть виникнути у рятувальників під впливом стрес-факторів надзвичайної ситуації, повинна, на наш погляд, включати наступні елементи:

- прогнозування психологічного змісту умов майбутньої діяльності,
- виявлення її вимог до психофізіологічних, психологічних і соціально-психологічних якостей рятувальника;
- психологічний відбір кандидатів, здатних освоїти й виконувати дану професійну діяльність;
- професійно-психологічна підготовка до дій у конкретних соціально-політичних, клімато-географічних та ін. умовах;
- психологічна допомога професіоналам у подоланні психотравмуючих чинників складної службової обстановки, психологічна реабілітація осіб, що одержали психічну травму.

Реалізація кожного елемента даної системи здійснюється за допомогою тієї або іншої «технології» – сукупності об'єднаних єдиним задумом, взаємоузгоджених методів і засобів. З метою забезпечення зворотного зв'язку і здійснення контролю за даним процесом до складу системи включено такий елемент, як оцінка її ефективності.

Виходячи з вищевикладеного, загальна схема роботи практичних психологів ДСНС України щодо попередження та подолання негативних психічних станів та реакцій, які із високою ймовірністю виникають у рятувальників під впливом стрес-факторів надзвичайної ситуації, є за формою організованим процесом цілеспрямованої соціальної, психологічної й педагогічної дії на особу (групу) на користь розвитку емоційних, вольових, мотиваційних, пізнавальних, операціональних сторін, процесів, властивостей, утворень, станів і установок психіки рятувальників, необхідних для ефективної їх професійної діяльності.

За змістом запропонована схема включає:

- психологічне обґрунтування кваліфікаційних вимог,
- професійно-психологічний відбір,
- професійно- психологічну підготовку,
- психологічну підтримку,
- психологічне забезпечення відновлювального періоду після виконання складних завдань в умовах проведення аварійно-рятувальних робіт з ліквідації наслідків великомасштабної надзвичайної ситуації та контроль за ефективністю даної системи [1; 2].

На основі вищевикладеного, узагальнена модель запропонованої багаторівневої системи роботи практичних психологів ДСНС України

щодо попередження та подолання негативних психічних станів та реакцій, які з високою ймовірністю виникають у рятувальників під впливом стрес-факторів надзвичайної ситуації.

Впровадження у практику психологічного забезпечення професійної діяльності аварійно-рятувальних підрозділів ДСНС України багатоступеневої системи роботи практичних психологів ДСНС України щодо попередження та подолання негативних психічних станів та реакцій дозволить значно знизити ризик фізичних та психічних втрат серед рятувальників [1; 2].

Список бібліографічних посилань

1. Миронець С. М. Негативні психічні стани рятувальників в умовах надзвичайної ситуації : монографія. Київ : Консультант, 2008. 232 с.

2. Серeda Ю. І., Куфлієвський А. С. Професіографічний аналіз діяльності працівників служби психологічного забезпечення Державної служби України з надзвичайних ситуацій : монографія. Харків : НУЦЗУ, 2016. 134 с.

Отримано 28.02.2018

УДК І59.4

Оксана Володимирівна ПЛАТКОВСЬКА,

доцент кафедри педагогіки та психології

факультету № 3 (підрозділів поліції превентивної діяльності)

Харківського національного університету внутрішніх справ,

кандидат психологічних наук

ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСОБИСТОСТІ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА РОЗВИНЕННЯ ПСИХОСОМАТИЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

Проведено аналіз причин, які впливають на виникнення психосоматичних захворювань. Виявлено індивідуально-психологічні особливості особистості працівників поліції, які мають психосоматичні захворювання та проведено їх порівняльний аналіз.

Служба у правоохоронній системі пов'язана з необхідністю постійно працювати в режимі великого напруження та самовіддачі. Діяльність працівника поліції передбачає дотримання суворої організаційної побудови та складної структури міжособистісного спілкування, дисципліни, підвищеної соціальної та професійної відповідальності, високого ступеня ризику, втрати здоров'я, а іноді й життя. У таких умовах зрив адаптаційних і захисних механізмів організму збільшує ризик виникнення психічних та психосоматичних розладів працівників. Психосоматичні захворювання становлять певну частку захворювань, що є причиною зниження працездатності працівників національної поліції, і